

Tehillim- Psalms for the Ages -Chapter 44 (Part 2)

WIT 12/30/15

Rabbi Shmuel Silber - rabbisilber@suburbanorthodox.org

www.rabbisilber.com

1. תהלים פרק מד

(יח) כָּל־זֹאת בָּאתָנוּ וְלֹא שָׁכַחְנוּךָ וְלֹא־שָׁקַרְנוּ בְּבְרִיתְךָ: (יט) לֹא־נִסּוּג אַחֲזֹר לִבֵּנוּ וְתַט אֲשֵׁרֵינוּ מִנִּי אֲרֶחֶךָ: (כ) כִּי דִכִּיתָנוּ בַּמָּקוֹם תִּנָּיִם וְתִכָּס עֲלֵינוּ בְצִלְמוֹת: (כא) אִם־שָׁכַחְנוּ שֵׁם אֱלֹהֵינוּ וְנִפְרַשׁ כְּפִינוּ לֵאלֹלֶזֶר: (כב) הֲלֹא אֱלֹהִים יַחְקֹר־זֹאת פִּי־הוּא יֵדַע תַּעֲלָמוֹת לֵב:

18. All this has befallen us and we have not forgotten You, neither have we betrayed Your covenant.

19. Our heart has not turned back, nor have our steps turned away from Your path 20. even when You crushed us in a place of serpents, and You covered us with darkness. 21. If we forgot the name of our God and spread out our palms to a strange god, 22. Will God not search this out? For He knows the secrets of the heart.

2. רד"ק תהלים פרק מד פסוק יח

(יח) כל זאת. עם כל התלאה הזאת אשר באה אלינו לא שכחנו אותך ואעפ"י שאנו רואים בשלוות הגוים ובגלותנו:

3. מלבי"ם תהלים פרק מד פסוק יח

(יח) כל זאת באתנו ובכל זאת לא שכחנוך, ולא לבד שלא שכחנוך בלב, כי גם לא שקרנו בבריתך, שלא רצינו לשקר להפר ברית מילה ושבת בשעת השמד:

4. מלבי"ם תהלים פרק מד פסוק יט

(יט) לא נסוג, והגם שלפעמים מפני כובד הגלות נטתה אשורנו מני ארחה ולא יכלנו לקיים המצות כראוי, מ"מ לא נסוג אחור לבנו, כי בלבבנו היינו שלמים עם ה' גם בעת אשר תט אשורנו מני ארחה, ולא זאת לבד.

5. מצודת דוד תהלים פרק מד פסוק כא

(כא) אם שכחנו – האם שכחנו שם ה' בתמיה וכי פרשנו כפינו לאל זר:

6. רד"ק תהלים פרק מד פסוק כא

(כא) אם שכחנו שם אלהינו. בכל הצרות שיש לנו, אם שכחנו שם אלהינו בלבנו. כלומר, אם חשבנו בלבנו כי הגוים שהם מצירים לנו אינם מאמינים באלהינו והם שלוים ושקטים ואנחנו שמאמינים בו בצרה, נִשְׁפָּחוּנוּ מלבנו ונשוב לאלהיהם. אם עשינו זה, הלא אלהים יחקר זאת כי הוא יודע תעלומות לב, אם עלה שום הרהור בלבנו לכפור באמונתו בעבור זה. וטעם ונפרוש כפינו לאל זר, אפילו ע"י הכרח, כי אם לא שכחנוהו בלב היאך היינו פורשים כפינו לאל זר כי היינו מוסרים עצמנו להריגה ולא נפרוש כפינו לאל זר. וזהו שאמר (פסוק כג): כי עליך הורגנו כל היום:

7. מלבי"ם תהלים פרק מד פסוק כא

(כא) האם שכחנו שם אלהינו הגם כי ונפרוש כפינו לאל זר, הגם שהיינו אנוסים לפרש כפינו לאל זר הי' זה רק במעשה אבל בלב גם בעת שפרשנו כפים לע"ג היה לבנו שלם עם יחוד ה' ואמונתו:

8. The Hirsch Psalms Chapter 44

... have not forgotten Thee and have not broken faith with Thy covenant." V. 19, 20. לא נסוג אחור וגו'. "Even when we wavered in our constancy and outwardly deviated from the path which Thou hast shown us, in our hearts we still remained true to Thy covenant. If we seemed to stumble it was only because the violence of our sufferings had become too great for us. The cruelty and rage of the peoples among which Thou hast dispersed us, crushed us as dragons crush lesser beings, and spread over us the fatal shadow of complete destruction."

V. 21, 22. אם שכחנו וגו'. Even at those times of desperation when we forgot ourselves so far as to "spread forth our hands to an alien god" in order to save our lives, we still remained Jews in our heart. Of course, even the motive of self-preservation could not justify such action which is indeed a "deviation from Thy path." But God alone knows that, even at such times, we never forgot His Name. (We need but recall the Marranos of Spain). For if we had truly forgotten God and His Name, He would have found it out, for our innermost secrets are revealed before Him.

9. שמות פרק ד

כד ויהי בדרך בפלון ויפגשו יהוה ויבקש המיתו: כה ותקח צפורה צר ותכרת את-ערלת בנה ותגע לרגליו ותאמר כי חתן-דמים אתה לי: כו וירף ממנו אז אמרה חתן דמים למולת:

24. Now he was on the way, in an inn, that the Lord met him and sought to put him to death. 25. So Zipporah took a sharp stone and severed her son's foreskin and cast it to his feet, and she said, "For you are a bridegroom of blood to me." 26. So He released him. Then she said, "A bridegroom of blood concerning the circumcision."

10. תולדות יצחק שמות פרק ד פסוק כד

א. ובזאת ההקדמה נאמר שצפורה לבן הראשון שהוא גרשום אע"פ שהיא גויה הרשתה למשה שימול בנו כי אמרה מאחר שאביו מהול יהיה גם כן הבן מהול, אבל כשראתה שבנו בסכנה מצד המילה או בבכיה רבה כדרך הנימולים, לכן כשילדה לאליעזר שהוא זה שהזכיר בכאן לא עזבה למשה שימול אותו כי אמרה פן ימות ולפי שהיה ראוי למשה שימול אותו על כרחי, [לכן] ויפגשו יי' ויבקש המיתו ולכן היא עצמה שעשתה העבירה לקחה צור במהירות ומלה אותו כל כך במהירות עד שחתך בצור קצת מרגלי הילד, וזהו שאמר ותגע לרגליו שחתך הצור עד רגליו, וזהו שאמרה חתן דמים אתה לי כלומר חתני היה מת לסבתי שלא עזבתיו למולו.

ב. ובזה הפירוש הותר הספק הראשון עוד שהוא למה לא מל אותו לפי שהיה אנוס מצד אשתו, עוד נראה שהטעם שלא מל אותו משה הוא לפי מה שכתבתי למעלה אמול ואצא לדרך וכו' ויפגשו יי' פירוש פגש בו כמי שפגע לחברו בשבט ומפילו לארץ, כן פגע הקב"ה בגופו והפילו בארץ וחלה לכן לא היה לו יכולת למולו והוצרכה צפורה למול

R. Isaac ben R. Joseph Caro was born in Toledo in 1458. He moved to Portugal before the Spanish expulsion. After the Jews were expelled from Portugal in 1497 he wandered to Constantinople, and served as a rabbi in the city. All his sons passed away in the expulsion. He apparently passed away in Jerusalem, 1535.

11. Rabbi Samson Raphael Hirsch: Exodus Chapter 4 Verse 25

But it is not even necessary to go as far as this, we need only think that Zipporah, who, after all was not a daughter of Israel (and at the beginning had possibly not yet completely absorbed all the ideas of Moses) found it hard to allow her child to be circumcised. In the force of circumstances, Moses gave in to a postponement.

But not thus was Moses to come to Egypt, and not thus Zipporah. Not in Midian, but on the journey — free from all influence of parents and relatives, alone, thrown back entirely on herself, Zipporah is to soar to the heights of Jewish Womanhood. Like an offering she lays the Orla of her child at the feet of her husband struggling in the throes of death,

12. תלמוד בבלי מסכת נדרים דף לא עמוד ב

גמ'. תניא, ר' יהושע בן קרחא אומר: גדולה מילה – שכל זכויות שעשה משה רבינו לא עמדו לו כשנדרש של מן המילה, שנאמר: ויפגשוהו ה' ויבקש המיתו. אמר רבי: ח"ו שמה רבינו נדרש של מן המילה, אלא כך אמר: אמול ואצא סכנה היא, שנאמר: ויהי ביום השלישי בהיותם כואבים וגו'. אמול ואשהא שלשה ימים, הקדוש ברוך הוא אמר לי לך שוב מצרים! אלא מפני מה נענש משה? מפני שנתעסק במלון תחלה, שנאמר: ויהי בדרך במלון.

13. אבן עזרא – הפירוש הקצר שמות פרק ד פסוק כד

וזה הדבר עשה משה, כי לא היה יכול להתאחר, שלא ילך בשליחות ה'. ובאותם הימים נולד אליעזר. ובעבור סכנת הדרך לא מלהו. והיה ראוי שיעזבהו עם אמו וילך אל מצרים הוא לבדו.

14. תרומת הדשן סימן לה

א. שאלה: הרואה לבנה בחדושה בימי החול, ואומר נמתין לברך על חדושה, עד למו"ש = למוצאי שבת = יפה הם עושיין או לאו?

ב. תשובה: יראה דיש לחלק בדבר, היכא דליל מוצאי שבת הבא בקרוב, אינו לילות הרבה בחדוש, כגון ז' או ח' בחדש, שאפילו אם יהא מעונן במוצ"ש, וב' וג' או ד' לילות אחריו, עדיין יש זמן לברך, עד סוף ליל ט"ו, כה"ג יפה להמתין עד מו"ש. דכתב א"ז: דאין מברכין על הירח אלא במו"ש, כשהן מבושמיין ובכלים נאים; אבל אם ליל מוצ"ש הבא, יהא לילות הרבה בחדוש, שאם יהיה מעונן בו, וב' וג' או ד' לילות אחריו, יעבור זמן הברכה, כה"ג אין להמתין עד מו"ש, דכל היכא דראוי הוא להסתפק, שתעבור המצוה, אין משהין אותה, אפילו כדי לעשותה יותר מן המובחר.

Rabbi Israel ben Pesachyah Isserlein was born in Regensburg, Germany in 1390, and served as chief rabbi of Vienna-Neustadt, Austria. Rabbi Israel died in Vienna-Neustadt in 1460.

15. אורח משפט קמ"ג (הובא בחומש הרא"ה)

(כה) **חתן דמים** היה אפשר לדון שיפה מצוה מהודרת גם כשמאחרים, כמו שנסתפקו הפוסקים בזה¹³. ואמרת בזה ענין משה רבנו ע"ה שנתעסק במלון תחלה, היתכן? אמנם הידור מצוה לעשות סעודה בעת המילה חשוב טוב לאחר ולעשות בהידור, ויש לפרש בזה כי "חתן דמים" היינו שיעשה סעודה ושמחה, וזה גרם להם דמים, ואחר כך שכבר נתקיימה המצוה אמר: "חתן דמים למולות", היינו כעת יוכל גם להכין סעודת מילה.

16. ילקוט שמעוני תורה פרשת בא רמז רא

שמרתם את המצות [י"ב, י"ז] ר' יאשיה אומר אל תקרי כן אלא ושמרתם את המצוות. כדרך שאין מחמיצין את המצה כך לא יחמיצו את המצוות אלא אם באה מצוה לידך עשה אותה מיד.